

GÖÇMEN HİZMETLERİNDE KURUMLARIN HİZMETLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI İNGİLTERE TÜRKİYE ÖRNEKLERİ

Dr. Serkan YORGANCILAR*

Şenay YILMAZ**

ÖZ

Göçmen hizmetlerinde ülkelerin ve kurumların politikaları birbirlerinden bazı noktalarda ayrıldığı gibi bazı noktalarda da benzerlikler taşımaktadır. Uluslararası toplumun yüzleşmek zorunda kaldığı güncel/sürekli ve büyüyerek artan bir sorun olarak göçmen hizmetleri mali anlamda sürdürülebilirliği zor bir süreçtir. Göçmen hizmetlerinin bir başka zorluğu da sosyal uyumu içermesi bağlamında toplumsal ve kültürel farklılıklar yüzünden zorluklar içermektedir. Çalışmada İngiltere ve Türkiye örnekleri üzerinden göçmen hizmetlerine yaklaşım, göçmen hizmetlerinin çeşitlendirilmesi ve sürdürülmesi karşılaştırılmıştır. İngiltere Türkiye'ye göre göçmenlik olgusu ile çok daha erken dönemlerde tanışmıştır. Aynı zamanda İngiltere'nin göçmen profili ve göçmenlik sorunları ülkemize göre daha farklıdır. İngiltere tüm dünyada insanların göçmen olarak kabul edilmek için tercih edilen ülkeler sıralamasında en yukarılarda yer alırken aynı durum ülkemiz için geçerli değildir. Bu bağlamda göçmen profili, tercihleri değişkenlik arz ettiği gibi göçmen hizmetleri politikaları da farklılaşmaktadır. Araştırma 2022 yılı mart ayı içerisinde İngiltere'de gerçekleştirilen çalışma ziyareti kapsamında yüz yüze görüşmeler ve yerinde incelemelere dayandırılarak hazırlanmıştır. Çalışma bu kapsamda İngiltere'nin genel göçmen politikalarının teorik boyutuyla birlikte yerinde gözlem yapılan Heckney Belediyesi, Brent Belediyesi, Uluslararası Göç Örgütü ve Kızılhaç kuruluşlarında gerçekleştirilen çalışmalarla sınırlandırılmıştır. Türkiye'deki uygulamalar ise Başkent Ankara ili yerel yönetim uygulamaları ile sınırlandırılmıştır. Her iki uygulama örneğinde yasal sorumlulukların aynı kamusal mekanizmalarda yürütüldüğü ancak yerel ve merkezi yönetimlerin rol paylaşımlarının farklı olduğu tespit edilmiştir. Göçmen hizmetlerinde yerel yönetimlerin sorumluluk ve görev alanları Türkiye'de İngiltere'ye göre daha farklı alanları kapsadığı tespit edilmiştir. Her iki ülke örneğinde de merkezi hükümetler göçmen politikalarının oluşturulması ve mevzuatın çerçevesinin çizilmesinde daha etkin ve belirleyiciyken yerel yönetimlerin rolü hizmet sunumunda yoğunlaşmaktadır. Çalışmada ayrıca göçmenlere verilen sosyal yardımlar, sağlık güvencesi ve barınma hizmetleri de karşılaştırılmıştır. Türkiye'nin göçmen hizmetleri sunumunda İngiltere'de göçmenlere verilen sosyal yardımlar, sağlık güvencesi ve barınma hizmetlerinde daha iyi bir konumda olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göçmen, yerel yönetim, göçmen hizmetleri, kadın çalışmaları.

COMPARİSON OF THE SERVICE INSTITUTIONS IN IMMİGRANT SERVICES EXAMPLES OF ENGLAND AND TURKEY

ABSTRACT

Policies of countries and institutions in immigration services differ from each other at some points and also have similarities at some points. As a current/continuous and growing problem that the international community has to face, migrant services are a difficult process to sustain financially. Another challenge of immigration services is that it includes social cohesion, because of social and cultural differences. In the study, the approach to immigrant services,

* Ankara Büyükşehir Belediyesi, serkanyorgancilar@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-8438-2012

** Ankara Büyükşehir Belediyesi, senay.yilmaz@ankara.bel.tr, Orcid ID: 0000-0002-0805-8798

diversification and maintenance of immigrant services were compared through the examples of England and Turkey. England met the phenomenon of immigration much earlier than Turkey. At the same time, the immigrant profile and immigration problems of England are different from our country. While the UK is at the top of the list of countries that people prefer to be accepted as immigrants all over the world, the same is not true for our country. In this context, the profile of immigrants, their preferences differ, as well as immigration services policies. The research was prepared based on face-to-face interviews and on-site investigations within the scope of the study visit held in England in March 2022. In this context, the study has been limited to the theoretical dimension of the UK's general immigration policies, as well as the studies carried out in Heckney Municipality, Brent Municipality, International Organization for Migration and Red Cross organizations where observations are made. The practices in Turkey are limited to the local government practices in the capital city of Ankara. It has been determined that legal responsibilities are carried out in the same public mechanisms in both practice examples, but the role sharing of local and central governments is different. It has been determined that the responsibilities and duties of local governments in immigration services cover different areas in Turkey compared to England. In both countries, central governments are more effective and decisive in establishing immigration policies and drawing the framework of legislation, while the role of local governments is concentrated in service delivery. In the study, social assistance, health insurance and housing services provided to immigrants were also compared. It has been determined that Turkey is in a better position in terms of social assistance, health insurance and housing services given to immigrants in England in the provision of immigrant services.

Key Words: Migrant, local government, migrant services, women's studies.

Giriş

Göç, “kesintili bir var olma durumu” dur. İnsanların veya toplulukların yerleşik yerlerinden hareket ederek belirli bir yere hareket etmelerini ifade eder. (Karpat, 2013, s. 71). Tek yönlü bir yolculuk olarak göç, geride dönecek bir yuvanın kalmamasıdır (Chambers, 2005). Göç, bireyleri geçmiş miraslarından uzaklaştırırken onları yeni bir yere de yerleştirir. Göç, dini, iktisadi, siyasi, sosyal veya belirli bazı nedenlerden dolayı yapılan bir eylemdir. Toplumların tarihinde sebepsiz bir göç bulunmamaktadır. Sebepelere dayanarak gerçekleştirilen göç burası ile orası (Carter, 1992, s. 101) arasında ki karşılığın bir uzantısıdır. Göç edilen yerde bazı kültürel değerler geride bırakılırken göç edilmiş olan yerde ise yeniden kültürlenme sağlanır. Dolayısıyla göç sayesinde kültürlenme yeniden üretilmektedir. Eski alışkanlıkları değiştiren göç, yerine yenilerini de hemen üretebilmektedir (Bauman, 2006, s. 33).

Uluslararası Göç Örgütüne göre göçün süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği her eylem göçtür (IOM, 2009, s. 22). TDK 'ya göre göç ekonomik, siyasi veya toplumsal nedenlerden dolayı birey veya toplulukların bir ülkeden başka bir yerleşim yerine gitmesidir.(TDK, 2014). Bir başka tanıma göre ise göç ülke içerisinde veya başka bir ülkeye gitmeyi ifade eden bir yer değiştirme olarak tanımlanmıştır (Çiçek, 2009). Bu tanıma göre göçler iç göçler ve uluslararası göçler olmak üzere iki şekilde tasnif edilmiştir. Ancak göçlerin sınıflandırılmasında başka unsurlar da göz önünde bulundurularak farklı sınıflandırmalarda yapılmıştır. Örneğin göçün sebebine göre yapılan bir sınıflandırmada zorunlu göçler (savaş, afet, vs.) olarak belirtilmişken, gönüllü göçler ise daha rahat bir yaşama kavuşmak için yapılan göçler olarak sınıflandırılmıştır. Bunlarla birlikte yasal ve yasa dışı göçler ise göçün yöntemine göre yapılıp yapılmamasına göre tasnif edilmiştir. Bazı göç tanımları da süresi göz

önünde bulundurulmuş yapılmıştır. Daha sonra göç edilen ülkeye geri dönmek amacı taşıyan göçlere geçici göç, göç edilen yere yerleşmek amacıyla edilen göçlere ise kalıcı göç denmektedir.

Göç eden kişiler göçmen olarak tanımlanmaktadır. Göçebe ile göçmen aynı şeyler değildir. Göçmen, bir noktadan başka bir noktaya gidendir. Dolayısıyla göçebe yersiz yurtsuzlaşmanın bir vektörüdür. (Deleuze & Guattari, 1990, s. 84). Bu durumda göç kalıcı olarak yer değiştirme faaliyeti (GİGM, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde göçler hem çeşitlenmekte hem de düzensiz biçimde artmaktadır. Kimi düşünürlere göre günümüz toplumu “göçler çağına” (Castles & Wise, 2008) şahitlik etmektedir. Uluslararası göçlerin kendine has ayırıcı bazı özellikleri bulunmaktadır. Öncelikle göçler küreselleşmiştir. Göç olgusu herhangi bir yerde ve herhangi bir zamanda olabilmekte olup bu göçler dünyanın geri kalan kısmını dolaylı/dolaysız biçimde etkilemektedir. Bir diğer önemli nokta göçlerin artık zorunlu veya ekonomik gibi birden fazla nedenini içeren karma modellere evrilmesidir. Bütün bunlarla birlikte göçmenlerin cinsiyet dağılımlarına da ayrıca bakıldığında uluslararası kadın göçmen sayısının da artmakta olduğu görülmektedir. Göçler bütün bu etkileriyle birlikte ulusal ve uluslararası politikaları etkilemektedir (Castles & Wise, 2008, s. 1-17).

2011 yılı nisan ayında başlayan ve hala çatışmaların ve iç savaşın devam etmekte olduğu Suriye’den Birleşmiş Milletler raporlarına göre 6 milyonun üzerinde Suriyeli göç etmiştir. Suriye’den göç edenlerin sayıları hakkında birbirinden farklı rakamlar olmakla birlikte bu sayılardan Türkiye’ye göç ederek geçici koruma altında olanlar resmi rakamlarla 3.650.000’dir (GİGM, 2022). Diğer taraftan Afganistan’da Taliban’ın yönetimi ele geçirmesinden sonra binlerce kişi bu ülkeyi terk etmiştir. Bugün, Türkiye, Pakistan, İran’ın aralarında olduğu çok sayıda ülke Afganlara ev sahipliği yapmaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) rakamlarına göre, 2020’nin sonunda iltica sürecine girmemiş veya bu süreci tamamlamamış yaklaşık 2,6 milyon Afgan mülteci vardır. Afgan mültecilerin yüzde 85’i Afganistan’ın komşu ülkeleri İran ve Pakistan’da bulunurken, Almanya en fazla Afgan mülteciye ev sahipliği yapan üçüncü ülke konumundadır. Avrupa Birliği’nin son raporuna göre ise 2021 yılının ilk çeyreğinde AB’de yaklaşık 7.000 Afgan vatandaşı kalıcı veya geçici yasal statü verilmiştir (Küçük, 2022).

Çalışmada İngiltere ve Türkiye’deki göçmenlerin durumu ve onlara verilen hizmetler karşılıklı olarak incelenecektir. Makalemizde özellikle iki göçmen grup üzerinde durulacak olup Türkiye’de sadece Suriyeli göçmen hizmetleri değerlendirilirken İngiltere’de ise Afgan göçmenlerde çalışma kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırma, Türkiye’de Başkent Ankara’nın Suriyeli göçmenlere verdiği hizmetler ile İngiltere’de yerinde gözlem yapılan yerel yönetimler ve uluslararası insani yardım teşkilatları ile sınırlandırılmıştır.

1.1. İngiltere'nin Göçmenlik Hukuku Politikası

Devletin en önemli görevlerinden birisi de hüküm sürdüğü alanın kaygan mekânlarını pürüklü hale getirmektir. Bu bağlamda devletin görevi sadece göçebeliliği önlemek ve onun ortaya çıkaracağı sorunlarla baş etmek değil göçmenleri denetlemek

ve onları da yeni yerleştikleri toplumların hukuk kurallarına uymalarını sağlamaktır. (Deleuze & Guattari, 1990, s. 91) Avrupa hukukunun temel esaslarından biri olan hareket özgürlüğü İngiltere'nin hukuk sistemi içerisinde yer almıştır. İngiltere'nin 31 Ocak 2020 tarihinde AB'den ayrılmasıyla birlikte, İngiliz hükümeti yeni bir göçmenlik hukuku politikası uygulamaya karar vermiştir. İngiliz hükümeti, yeni göçmenlik hukukunun Avustralya ve Kanada'nın göçmenlik politikasına benzer, puanlamaya dayalı bir sistemi uygulamaktadır. İngiltere'nin puanlamaya dayalı göçmenlik sistemi 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yeni sistemde AB veya AB dışı bütün başvuran göçmenlere eşit uygulanmaktadır. Bu sistemde öncelik yüksek vasıflı kişi (High Potential Individual-HPI) ve en yetenekli adaylara tanınmaktadır (Mahdawi, 2022). Bu puanlama göçmenlerin Birleşik Krallık'a gelmesi ve burada kalması ile ilgili basitleştirilmiş kuralları ve rehberliği içermektedir (GOV.UK, 2022). Puanlamaya dayalı göç sistemi, başvuranların belirli bir alandan gelen iş teklifi ya da belirli bir alanda sahip oldukları vasıflar gibi bazı karakteristik özellikleri düşük maaş ile takas etmelerine olanak vermektedir. İngiltere'nin yeni göç politikasının ardındaki mantık, İngiliz hükümeti tarafından geniş bir vasıflı işçi havuzunun daha basit ve hızlı hale getirilmesinin sağlanmasına dayandırılmıştır. Bu bakış açısının ardında Clemens'in göçün kalkınmayı destekleyen bir yanının olduğu, göçün bir biçimde kalkınmanın parçası ve türü olduğu görüşü yatmaktadır (Clemens, 2011). İkinci dünya savaşına kadar göç gönderen İngiltere tüm bu yaşananlardan ders alarak kendi göç politikalarını oluşturmaya başlamıştır (ORSAM, 2012, s. 12). Bu kapsamda ikinci dünya savaşı sonrasında ekonomik buhranın aşılması için iş gücü merkezli göçe tüm Avrupa olumlu bakmış, 1960'lardan sonra hızlı bir biçimde misafir işçi olarak göçmenler kabul etmişlerdir (Kaya, 2016, s. 4).

İngiltere tarihi, kültürü ve coğrafyası itibariyle insanlık tarihi boyunca göç almış bir topraktır. Bu bağlamda Britanya'ya göçlerin tarihi hatırlanamayacak kadar eskilere dayanmaktadır (Thompson, 2006, s. 202). İngiltere 65 yıldır göçmen protokolü kapsamında göçmen kabul etmekte olup, İngiltere'de Haziran 2021 yılı itibariyle nüfusunun % 9'u olan 6 milyonunu göçmenler oluşturmaktadır (HOCL, 2022). İngiliz resmi kayıtlarına göre yıllık göçmen sayısı 1998'den beri yüz binin üzerinde gerçekleşmektedir. Göçün en yaygın nedeni % 36 ile eğitim, ikinci en yaygın nedeni ise % 32 ile iş olarak tespit edilmiştir. İngiltere'de göçmenlerin yaklaşık % 35'i Londra'da yaşamaktadır.

Ülkede, başta devlet kurumları olmak üzere 450'ye yakın kurum ve kuruluş bu göçmenlik protokolü kapsamında göçmen hizmetleri vermektedir. Söz konusu protokol kapsamında İngiltere İçişleri Bakanlığı, Uluslararası Göç Örgütü, Yerel Yönetimler, Kızılhaç ve STK'lar birlikte hareket etmektedir. Ülke son 5 yılda 20'bini aşkın düzensiz göçmene de bu protokol kapsamında hizmet sunmuştur. Ayrıca 2019 yılı UNDESA verilerine göre İngiltere'de yaşayan AB vatandaşlarının sayısı 3,3 milyonun üzerinde olmakla birlikte burada yaşayanların ülke dağılımlarına bakıldığında en başta Polonya, ardından İrlanda ve Romanya vatandaşlarının gelmekte olduğu görülmektedir (İşcan, 2021, s. 493). İngiltere'de son yapılan göç araştırmalarında Bretix sonrasında nitelikli göçmenlerin ülkeye gelmesine İngilizlerin daha olumlu baktıkları, nitelikli iş gücünü arttırdıkları ve ülke ekonomisine katma değer sağladıkları sonuçlarına ulaşılmaktadır (Curtice & Davies, 2022). Bu da göstermektedir ki Polonya, İrlanda, Romanya gibi

ülkelerden gelen göçmenlerle Suriye, Pakistan, Afganistan gibi yerlerden gelen göçmenlere yaklaşım farkı bulunmaktadır.

1.2. Göçmenler ve Onlara Sunulan Genel Hizmetler

İngiltere’de düzensiz göçmen başvuruları farklı şekillerde gerçekleştirilmektedir. Düzensiz göçmen başvurularının yapılmasında en sık kullanılan aracı kurum Uluslararası Göç Örgütüdür. Dolayısıyla bu göçmenlerin ülkeye girişlerinde, danışmanlık ve destek sunumunda en aktif sivil toplum kuruluşunun Uluslararası Göç Örgütü olduğu görülmektedir. Burada göçmenler için sunulan danışmanlık ve destek hizmetleri daha çok yerel yönetimler aracılığıyla sürdürülmektedir. Bu kapsamda verilen hizmetler psiko-sosyal desteği, konut desteğini ve mesleki eğitim desteklerini kapsamaktadır. Bir başka destek grubu kurum dışı yardım programlarını kapsamaktadır. Bu kapsamda da özellikle Kızıl Haç’ın öne çıktığı ve bu kapsamda yapılan desteklerin daha çok Kızıl Haç aracılığı ile gerçekleştiği görülmektedir. İş görüşmeleri, grup terapileri, aile görüşmeleri ve sağlık destekleri kurum dışı yardım programları aracılığı ile yürütülmektedir. İngiltere’de göçmenlere yapılan maddi yardımlar İç İşleri Bakanlığı aracılığıyla yapılmaktadır. Bu kapsamda da göçmenler aylık nakdi yardımlardan ve güvenli evlerden faydalandırılmaktadır.

Göçmenlere sunulan hizmetlerin en başında dil öğretimi gelmektedir. Ancak dil edinimi göçmen hizmetlerinde göçmenlerin yerel topluma entegrasyonu için bir araç olarak tasarlanmaktadır. Dil edinimi ile yerel topluluklarla kişisel ve toplumsal bağlar kurulması hedeflenmekte, iş gücüne katılımın sağlanması hızlandırılmaktadır (Gidley & Jayawera, 2010, s. 43).

1.3. Hackney Belediyesi ve Göçmen Hizmetleri

Hackney, Londra’nın İç Londra yer alan, 57 mahalleden oluşan bir ilçedir. Londra içinde ilçeden ilçeye ve ilçeler arasında yani iç ve dış Londra arasında önemli farklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların başında iç ve dış Londra’da yaşayan göçmenlerin İngiliz nüfusuna olan oranları gelmektedir (Gidley & Jayawera, 2010, s. 5). Bu bağlamda Hackney yer aldığı bölge itibarıyla göçmen nüfusun diğer yerlere göre daha fazla bulunduğu bir yerleşim yeridir. Hackney’de mülteciler ve göçmenler için yüksek kaliteli sağlık ve esenlik hizmeti sunan, mültecileri destekleme konularında liderlik rolü üstlenen kuruluşlar daha yoğun olarak bulunmaktadır. Bu kuruluşlar göçmenler için sunulan hizmetlerdeki boşlukları da düzenli aralıklarla yaptıkları çalışmalarla belirlemekte, bu boşlukları doldurmak içinde farklı politika araçları geliştirmektedir. Beersheba-Living Well, Community African Network (CAN), Hackney Chinese Community Services, Hackney Cypriot Association, Latin American Women’s Aid Refuge, Refugee Women’s Association, Turkish Cypriot Cultural Association gibi sivil toplum kuruluşları bu bölgede faaliyetlerini sürdürmektedir (Hackney CVS, 2022).

Philip Glanville, Eylül 2016’da İngiliz İşçi Partisi listesinden Hackney belediye başkanı seçilmiştir. İki kez ard arda seçimleri kazanmış ve halen görevine devam etmektedir. Hackney belediyesinin resmi internet sitesinde Hackney’in çeşitli göçmen toplulukları hakkında verilen bilgilere göre bu bölgede Ortodoks Yahudi topluluğu, Türkçe konuşan topluluk, İrlanda topluluğu, Karayiplerden gelenler topluluğu, Vietnam, Afrika ülkeleri ve güney Asya’dan gelen topluluklardan bahsedilmektedir. Örneğin köklü

bir Türkçe konuşan topluluğu olduğu ifade edilen Hackney'in 1930'lı yıllardan itibaren Kıbrıslı Türklerin Commonwealth vatandaşları olarak gelmeye başladıkları, 90'lı yıllarda bu sayıların artarak devam ettiği belirtilmektedir. Haringey ve Hammersmith'te yoğunlaşan nüfusun sayısı hakkında resmi bir veri bulunmadığı ancak ilçenin güney, orta ve doğu kısımlarında yoğunlaştığı belirtilmektedir (Hackney, Hackney, 2022).

Yerel yönetim ağının güçlü bir biçimde göçmen hizmetlerinde iyileştirilmesi İngiltere'nin uygulamakta olduğu bir politikadır. Dolayısıyla genel bütçeden yerel yönetimlere ayrılan maddi ve sosyal kaynaklar doğrudan göçmenler için kullanılmaktadır. Hackney Belediyesi, hayat pahalılığı krizinin etkilerini azaltabilmek amacıyla Hanehalkı Destek Fonu (Household Support Fund) kurmuştur. Gıda, giyim, konut, enerji ve su faturaları ile mücadelede etkin bir rol üstlenen yerel yönetim önce ihtiyaç sahiplerini belirliyor. Çocuklu aileler için yaz tatilinde ücretsiz okul yemeği, 5 yaşından küçükler için yemek kuponları dağıtmaktadır. Bununla birlikte belediye vergilerinde göçmenler ve yoksullar için indirim yapmaktadır. Ev eşyası dağıtımı, telefon ve internet erişimi için ödeme desteği de yerel yönetim tarafından karşılanmaktadır (Hackney, Hackney, 2022).

İngiltere göçmenlere çok kültürlü intibak programları uygulamaktadır. Uygulanan bu politikalar iki seviyede gerçekleşmektedir. Göçmenler iki ülkeye ve yurttaşlığa ait olma biçimlerine sahiptirler. Göçmenlerin kökenleri onları var etmeye devam ederken, göçmenler yeni yurtlarının da kültürlerine uyum sağlamak zorundadırlar (Modood, 2014, s. 65). Bu kapsamda Hackney Belediyesi göçmen çocuklarını da kapsayacak bir Çocuk Eylem Planı hazırlamıştır. Hazırlanan planın ilk maddesi de intibakı gerçekleştirmeyi hedefleyen bir cümle ile başlamaktadır: "Hackney'li olmaktan gurur duyuyorum". Çocuk Eylem planının ikinci ve önemli maddesi ise çocukları güvende tutmak ve onları dinlemek olarak belirlenmiş. Irkçılığa karşı çocukluk döneminde erken yaşlarda önlem almak, öğrenmeyi teşvik etmek ve iş gücünü desteklemekte çocuk eylem planı içerisinde yer almaktadır (Hackney, London Borough of Hackney Refreshed Children's Action Plan 2022, 2022).

Hackney Belediyesi, yerel olarak istihdam edilen Afgan personeli için mevcut güncel programa ve ayrıca daha geniş Afgan mülteci yerleştirme planına katılmayı taahhüt etmiştir ve bu kapsamda hali hazırda 5 göçmen aileye destek sunmaktadır. Belediye tarafından 12 haftalık "birlikte güvenlik" eğitiminin göçmenlere uygulandığı aktarılmıştır. Belediye hizmet vermeyi taahhüt ettiği ailelere ücretsiz sosyal konut vermektedir. Göçmenlerin dil öğrenmesi için kurslar düzenlenmektedir. Bu kapsamda Hackney Belediyesinin birçok uygulaması yeni bir vatandaşlık modeli oluşturulmasına dayanmaktadır. Bu modelde sadece ekonomik ve politik güç değil aynı zamanda birleştirici manevi unsurlarda birer araç olarak kullanılmaktadır. Bu da Parekh tarafından dillendirilen grup üyelerinin veya dışlanmış olanların sisteme dahil edilmesinde kültürün bir araç olarak kullanılmasına bir örnektir. (Parekh, 2002, s. 156) Merkez yetkilileri hizmet verdikleri göçmen bireylere ve ailelere en iyi yardımı sunmak ve sosyal uyumlarını desteklemek için tüm ortaklar ve yerel toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışmaktadır. Ayrıca Belediyenin kadına yönelik şiddetle mücadele servisi de bulunmaktadır. Bu merkez Birleşik Krallık İçişleri Bakanlığı ve STK'lar ile bağlantılı çalışmakta, veriler sadece gerekli nedenler oluştuğunda paylaşılmaktadır. Ortak veri sistemi kullanılmamaktadır.

1.4. Brent Belediyesi

Brent, Londra'nın 32 ilçesinden biridir. İlçe, Londra'nın kuzeybatısında yer almaktadır ve dış Londra'nın bir kısmını oluşturmaktadır. Yüzölçümü 43.24 km² olan ilçenin nüfusu 2016 yılı itibarı ile 328,300'dür. Doksan bin kişi kapasiteli ve dünyanın en ünlü futbol sahalarından birisi olan Wembley stadyumu ilçe sınırları içerisinde bulunmaktadır. Göçmen ve İngiltere doğumlu olmayan nüfus bakımından Birleşik Krallıktaki en çeşitli yerleşim yeri olan Brent'in %52'si yurt dışında doğmuştur (Migrants and Refugees, 2019). Brent göçmenlerinin çoğunluğunu Asyalı, Hintli, Karayipli ve Doğu Avrupalılar oluşturmaktadır. Şehirli 2011 yılı itibarıyla %41.5'i kendisini Hristiyan, %18,6'sı Müslüman, %17,8'i Hindu ve %10,6'sı dinsiz olarak tanımlamıştır.

1.4.1. Brent Belediyesi Göçmen Uygulamaları

Belediyenin bölge genelinde 20 ayrı sosyal ofisi bulunmaktadır. Sosyal politika araçları bu ofisler üzerinden yürütülmektedir. Ofisler genellikle insanların kolay ulaşabileceği ve yetkililerle daha basit iletişim kurabilecekleri bir şekilde kullanıcı dostu olarak tasarlanmıştır. Sosyal ofisler aracılığıyla Brent'te yaşayanlar rahatsız edici suç ve toplum güvenliğini bozan şeyleri doğrudan bu alanlara bildirebilmektedir. Toplum güvenliği ile ilgili bildirim başlıkları altında bulunan ilginç bildirim çeşitleri bulunmaktadır. Bu farklı bildirim çeşitleri Brent için zamanla toplumsal barışı ve huzuru bozan unsurlar haline gelmiş ki bunları kısa zamanda bildirmek ve bu sorunlar hızlı çözümler üretmek için sosyal ofisler kullanılmaktadır. Örneğin grafiti olarak nitelendirilen rahatsız edici duvar yazılarını bildirimde bulunmak için insanlara bir tercih sunulmuştur. Brent Belediyesi rahatsız edici grafitileri 24 saat içerisinde kaldıracaklarını ancak bunu her zaman 24 saat dilimi içerisinde gerçekleştiremediklerini ifade etmişlerdir. Çünkü Brent bölgesinde özellikle ırkçı duvar yazıları çok sık karşılaşılan ve insanları huzursuz eden bir hal almıştır (Brent, 2022).

Brent Belediyesi'nde güvenli alan uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulama ile sokak güvenliğinden sorumlu güvenlik görevlileri göçmen davranışlarına yönelik yasal düzenlemeler uygulamaktadır. Ancak Brent Belediyesi kendi görev alanları içerisinde vatandaşların rastladıkları anti-sosyal davranışların bildirimini talep etmektedir. Bir suç işleniyorsa, yakınlarda suç olduğundan şüphelenilen bir varsa, hayati tehlike varsa veya şiddet kullanılıyorsa bu davranışlar anti-sosyal davranışlar kapsamında değerlendirilmiştir. Gürültü sorunu, sinekler ve yasa dışı çöp dökümü de vatandaşlar tarafından bildirim istenilen olumsuz davranışlar arasındadır. Brent Belediyesi örneğin gürültü rahatsızlığı ile karşılaşan insanların nasıl davranacağını öğretmektedir.

Belediye tarafından risk analizi yapılmakta, göçmenlerin korunması için tedbirler alınmaktadır, yine göçmenler için eylem planları yapılmıştır. Bu eylem planları kapsamında göçmenlerin yaşadığı yerlerde mimari iyileştirmeler yapılmaktadır.

Yine Belediye'de Göçmen Programları Müdürlüğü bulunmakta olup bu Müdürlükte göçmen çocukların okullaşması, istihdam ve güçlenme çalışmaları uygulanmaktadır. Çocuklarla ilgili gelişim programları yapılmakta olup program içerikleri göçmen çocukların ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulmaktadır. Yerel çocuk bakımını üstlenen belediye çocuk bakımı için farklı alternatif yollarla göçmenleri sosyalleştirmektedir. Bununla birlikte göçmen çocuklar için ücretsiz yaz aktiviteleri

yapmakta, çocuk bakımı ve ergen eğitimi konusunda yeni şeyler ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Ebeveynler ve aileler için destek platformları kurulmakta ve Brent Belediyesi kendisini "kurumsal ebeveyn" olarak nitelendirmektedir.

Belediye yoğunlukla Afgan göçmenlere hizmet vermektedir, bölgede yaklaşık 21.000 Afgan göçmen bulunmaktadır. Söz konusu göçmen nüfusa sosyal uyum için kültürel bütünleşme destek programı yürütülmektedir. Göçmenlere aynı ve nakdi destek bu bölüm tarafından sunulmaktadır.

1.4.2. Brent Belediyesi Kadın Çalışmaları

Kadınlar ve kız çocuklarına yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetle mücadele edilmekte, kadınlara toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet alanında bilgilendirilme yapmaktadır. Bu bilgilendirmeyi şiddetle mücadele birimi yapmaktadır, söz konusu birimde 4 uzman çalışmaktadır. Birimde şiddet türlerine göre hizmetler planlanmakta, sadece yasal eş değil flört şiddetinde de aynı haklar uygulanmaktadır.

Avrupa'daki Müslüman göçmenlere yönelik tutumlarla ilgili yapılan bir çalışmada Avrupalı kadınların Müslüman göçüne erkeklerden daha fazla karşı olduğu tespit edilmiştir (Gusciute, Mühlau, & Layte, 2020). Bu olumsuz bakış açısına karşı göçmen çalışmalarında kadınların daha etkin rol oynadığı gözlemlenmiştir. Belediye kadınlar ve kız çocukları için hizmetlerini STK'lar ile birlikte sunmaktadır. Bu yıl çıkan kanunla şiddet mağduru kadınlar sosyal konutlardan yararlandırılmakta ve herhangi bir süre sınırı konulmaksızın konuttan yararlandırılmaktadır. Brent'te 13 yaş üstü erkek çocuklar, Türkiye'deki 6284 sayılı yasada olduğu gibi sığınma evine alınamamakta bu nedenle belediye evlerine yerleştirilmektedir. Kadının beyanı esas alınmakta, başvuruda darp raporu aranmamaktadır. Şiddet mağduru kadınlar isterse mesleki eğitimlerden yararlandırılmaktadır, güçlenme çalışmaları yapılmakta bu çalışmalarda Sosyal uyum, dil desteği, psikolojik destek ve ücretsiz avukatlık hizmeti verilmektedir. Şiddet mağduru kadınlar için güvenli geri gönderme programı da uygulanmaktadır. Şiddet mağduru bir kadın için 14 gün içinde tüm ihtiyaçlarının tamamlanması gerekmektedir ve bu uygulama kadının bağımsız hayata geçişini kolaylaştırmaktadır. Daha güvenli topluluklar ve Halkın korunması için kabine üyesi C. H. Farah, kadınlara yönelik erkek şiddetinin sona erdirilmesi konusunda yapmış olduğu açıklamada Brent belediyesi olarak yeni hizmet biçimleri iler kültürel olarak bütünleşmiş bir aile yaklaşımını denediklerini ifade etmiştir. Londra polislik ve suçtan sorumlu belediye başkan yardımcısı Sophie Linden ise kadınları ve kızları güvende tutmak için erkeklerin davranışlarının değiştirilmesi gerektiğini ve bu değişimi yapabilmek için kültürel ve etnik kökenlerde ki farklılıkları tanıyarak, onları anlayarak ve onlardan bir sonuç çıkararak çözeceklerini ifade etmiştir (Brent, 2022).

1.5. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) İngiltere Ofisi

Uluslararası Göç Örgütü (IOM), 174 devletin üye olduğu, 100'den fazla ülkede gözlemci statüsü bulundurarak insani ve düzenli göçü, hükümetlere ve göçmenlere farklı hizmetler sunarak ve yerinde tavsiyeler sağlayarak yapan bir kuruluştur. Göç ve kalkınma, göçü kolaylaştırmak, göçün düzenlenmesi ve zorunlu göç gibi dört ana

başlıkta göç yönetimini organize eden IOM göç ile ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma arasında bağ görmektedir (IOM, 2022).

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) İngiltere Ofisi IOM Birleşik Krallık'ın stratejik hedefi, göç yönetimi için hak temelli ve tüm toplum yaklaşımına uygun olarak, göçmenlerin ve alıcı toplulukların refahını artırarak güvenli, düzenli ve düzensiz göçü yönetmektedir (IOM, IOM Movements, 2022). IOM, göçün gelişme potansiyelini ve göçmenlere ve ev sahibi toplumlara getirebileceği faydaları gerçekleştirmek ve en üst düzeye çıkarmak için kilit aktörlerle ortaklaşa çalışmalar yürütmektedir (Vitorino, 2021). IOM İngiltere'de, göçmen ve mültecilerin ülke yerleştirme, entegrasyon ve sosyal uyum, mülteci çocuklar, insan ticareti, göç politikaları ve araştırmaları alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

23 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirilen yüz yüze görüşmede IOM Londra Direktörü UNFPA Londra Direktörü'nün de katılım sağladığı toplantıda IOM temsilcileri bir sunum yaparak göçmenler ve yerleştirme ofisinin çalışmaları hakkında bilgilerini aktarmışlardır. IOM, göçmenlerin yaşam şartlarının geliştirilmesi konusunda hem İngiltere İçişleri Bakanlığı hem de ulusal partnerleri ile Belediyelerin kapasitesini geliştirmektedir. 65 yıldır aynı işbirliği sözleşmesi ile hizmet verdiklerini aktarmışlardır. Bu sözleşmeye kamu ve yerel yönetimler toplamında 450 kurum tarafından imzalanmıştır.

IOM Londra Ofisi olarak son 5 yılda 20 bin mülteciye bu kapsamda destek sağlamıştır. Göçmenlerin yerleştirme işlemini hükümet adına IOM yapmaktadır. Kabul edilmesi düşünülen göçmenler ile video ile mülakatlar gerçekleştirilmekte, kabulü yapıldıktan sonra önce konut ihtiyaçları karşılanmaktadır. Ardından sağlık ihtiyaçları karşılanmakta, maddi destek programı başlatılmaktadır. Yine göçmenler için kültürel uyum desteği mevcuttur, göçmenlere konaklama sürecinde eğitimler verilmekte, ardından Belediyeler üzerinden hizmetler devam ettirilmektedir.

Belediyeler ile yakın çalışma programları nedeni ile Belediyelerin hizmet sunucuları IOM tarafından eğitilmektedir. Ayrıca bilgi sistemlerini yerel yönetimler ile paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunda hassasiyetleri mevcuttur. Bu nedenle gelen göçmenlerde önce şiddet mağduriyeti incelemesi yapılmakta, bu inceleme için risk analizi kullanılmaktadır. Şiddet riski tespit edilmesi durumunda güvenli hizmet programına geçilmektedir. Son olarak yüksek can güvenliği nedeni ile İngiltere'ye sığınma talebi bulunan kadının başvurusu 12 haftada değerlendirilmekte ve eşleşme yapılarak kabulü sağlanmaktadır.

1.6. İngiliz Kızılhaç/British Red Cross

İngiliz Kızıl Haçı, sığınmacılar, savunmasız göçmenler ve insan ticareti mağdurları için Birleşik Krallık'ın en büyük hizmet sağlayıcısıdır. Politika ve savunuculuk çalışmaları, Birleşik Krallık'ta koruma arayan kişilerin adil ve onurlu bir şekilde muamele görmesini sağlamaya yardımcı olmaktadır. Uluslararası Kızılhaç, Kızılay Hareketi'nin bir parçası olarak yurt dışında evlerini terk etmek zorunda kalan insanları desteklemektedir. Birlikte, insanların yeni ülkelere güvenli ve yasal yollar bulmalarına yardımcı olmakta ve gerekli yardımları sağlamaktadır. Ayrıca Birleşik Krallık ve diğer ülkelerdeki insan ticareti mağdurlarını da desteklemektedir.

Londra Kızılhaç Birimi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet alanında çalışmalar yapmakta bu alanda araştırmalar yayınlamaktadır. 23 Mart 2022 Çarşamba günü ziyaret edilen merkezde hakları olmayan /kayıtlı olmayan kişilere destek verdiklerini iletmişlerdir. Merkezde 2 uzman toplam 60 kadına hizmet vermektedir. Hizmetlerden yararlanmak için zaman sınırlaması bulunmamaktadır, süreli yardım söz konusu değildir. Yine Kızılhaç bünyesinde konaklama, finansal destek, sosyal uyum ve toplum tabanlı destek programları mevcuttur Kişi odaklı hizmet verilmekte güven ve ihtiyaç öncelikli çalışılmaktadır. Ayrıca kadınlara telefon desteği verilmektedir. Kızılhaç, insan ticareti mağduru kadınlarda eğer cinsel sağlık vakası varsa üreme sağlığı kliniğinden ücretsiz yararlanma desteği sağlamaktadır.

2. Türkiye’de Göçmen Politikaları

Türkiye’nin yakın zamanda ve hızlı bir biçimde hazırlıksız olarak yüzleşmek zorunda kaldığı göçmen sorunu ile ilgili olarak yasal mevzuatını 2013 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun çıkarılması ile olmuştur. Türkiye’de göçle ilgili kurumsal yapılanma İçişleri Bakanlığı’na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüdür.

Suriye’de yaşanan iç savaş ortamı nedeniyle, 2011 yılında çok sayıda Suriye vatandaşının Türkiye’ye göç etmek zorunda kalarak geçici sığınmacı statüsüyle Türkiye’de yaşamaya başlaması ile sığınmacı-göçmen politikaları yeniden oluşturulmaya başlanmıştır((Kahraman & Tanıyıcı , 2018). İlk yıllarda 5 milyonu aşan Suriyeliler insani yaşam olanaklarından yararlanmak açısından beklenen standartlara kavuşturulamamış, uluslararası toplumun gerekli desteği vermemesi nedeniyle de göç sorunlarının çözümünde, zamana yayılan önemli aksaklıklarla karşılaşmıştır. Göçün ilk yıllarında göçmenlerin yaklaşık %90’ından çoğunun sığınmacı kampları dışında kontrolsüz ve denetimsiz biçimde sınır kentlerine ve büyük şehirlere dağılmasıyla birlikte ekonomik, siyasi ve sosyal sorunlarının yaşandığı olmuştur. Ayrıca Suriyelilerin geçici olacağı düşünölmüş bu yüzden de kalıcı çözümler düşünölmemiştir.

Öte taraftan 2021 yılında Taliban rejiminden kaçan Afgan’lar da göçmen olarak Türkiye’ye sığınmışlardır. Resmi rakamlara bakacak olursak; Türkiye’de kayıt altına alınmış geçici koruma statüsündeki Suriyeli sayısı 24 Mart 2022 tarihi itibarıyla toplam 3 milyon 754 bin 591 kişidir. Bu kişilerin 1 milyon 785 bin 690’ını (%47,6) 0-18 yaş arası çocuklar oluşturmaktadır. 0-18 yaş arası çocuklarla kadınların toplamı ise 2 milyon 661 bin 90’dır.

Göç İdaresi Başkanlığı’nın yayınladığı yaş aralığı tablosuna göre Suriyeli Genç Nüfus 15-24 yaş aralığında 744 bin 161 kişi olarak görölmektedir. Suriyeli genç nüfusun toplam Suriyeli sayısındaki oranı %19,8’dur. Diğer taraftan kamplarda yaşayan Suriyelilerin sayısı (Geçici Barınma Merkezleri) 24 Mart 2022 tarihi itibarıyla 50 bin 873 kişi olarak açıklanmıştır. Yani 2022 itibari ile Suriyelilerin yalnızca %1,3’ü kamplarda yaşamaktadır. Yine şehirlerde yaşayan Suriyeli sayısı 3 milyon 703 bin 718 kişi olarak açıklanmıştır.

Son olarak en çok Suriyeli barındıran şehir 540 bin 186 kişi ile İstanbul’ dur. İstanbul’u 462 bin 261 kişi ile Gaziantep, 432 bin 987 kişi ile Hatay takip etmektedir. Suriyelilerin yerli nüfusa oranla en yoğun olduğu şehir ise %42,3 ile Kilis’tir.

Ayrıca 31 Aralık 2021 tarihi itibarıyla toplam 193 bin 293 Suriyelinin Türk Vatandaşı olduğunu açıklanmıştır. Buna karşın ülkesine dönen Suriyeli sayısının 484 bin 400 olduğu belirtilmektedir. (<https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>)

Türkiye, uluslararası standartlara uygun etkin bir ulusal sığınma sistemi inşa edebilmek için yasal ve kurumsal reformlar gerçekleştirmektedir. 2013 Nisan ayında, Türkiye'nin ilk sığınma kanunu olan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından uygun bulunmuş ve 11 Nisan 2014'te yürürlüğe girmiştir. Kanun, Türkiye'nin ulusal sığınma sisteminin temel dayanaklarını ortaya koyup; politika oluşturma ve Türkiye'deki tüm yabancılara ilişkin işlemlerden sorumlu olan başlıca kurum olarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nü kurmuştur. Türkiye aynı zamanda, Türkiye'de geçici koruma sağlanan kişilerin hakları, yükümlülükleri ve bu kişilere ilişkin prosedürleri ortaya koyan Geçici Koruma Yönetmeliği'ni 22 Ekim 2014 tarihinde kabul etmiştir.

2.1. Yerel Yönetimlerde Göçmen Çalışmaları “Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği”

Ankara Büyükşehir Belediyesi ilk kez 2017 yılında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ile mülteciler için protokol imzalamış, kadınlar ve kız çocukları için projeler yürütmüştür. Ardından 2020 yılında Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ile daha kapsamlı bir protokol imzalayarak Suriyelilerin en yoğun yaşadığı Altındağ'da bir merkez kurmuştur. Burada ki amaç göç yönetiminde belediyelerin yapacakları çalışmaların, Suriyeliler ile yerel halkın beklentilerini ortak bir noktada buluşmasını sağlanmaktadır (Erdoğan, Şener, & Ağca, 2021).

Yerel yönetimlerin sosyal politika aracı olarak göçmenler, mülteciler ve geçici korunma altındakilere yönelik çalışmaları bulunmaktadır. Başkent Ankara'da en yoğun göçmen nüfusunu Suriyeliler oluşturmaktadır. Ankara'nın Altındağ, Mamak ve Keçiören'in bazı mahallelerinde yoğunlaşan Suriyeliler kendi yaşam biçimlerini de kente taşımaktalar. Kentli nüfusun kimi zaman olumsuzluklarına maruz kaldıkları olsa da Başkentliler insani anlamda göçmenlere karşı tutumlarında son derece pozitif duygulara sahiptirler. Başkent Ankara'da Suriyeli göçmenlerle Önder Mahallesi ve Demetevlerde bazı olumsuzluklar yaşanmıştır. Bu olumsuzluklarda yerel yönetimler göçmenlerin başta gıda ve barınma ihtiyaçları olmak üzere çok farklı ihtiyaçlarını gidermişlerdir. Göçmenlerin dil edinimlerinde de yerel yönetimlerin çok önemli çalışmaları bulunmaktadır. Ankara Büyükşehir Belediyesi Altındağ'da bulunan göçmenlerle ilgili çalışma ofisinde çok sayıda göçmene Türkçe dersleri vermektedir. Derslere katılan yetişkin kadınların çocuklarına da aynı zaman dilimi içerisinde hem çeşitli aktiviteler yaptırılmakta hem de dil öğretilmektedir. Göçmenler UMEM merkezinde istihdama kazandırılmaktadır. Çok farklı branşlarda meslek edinme kursları düzenlenmektedir. Bu kurslara katılım ücretsiz olduğu gibi kurslara katılanlara harçlık verilmekte, ulaşım ve yemek ihtiyaçları da karşılanmaktadır.

2.2. Kadınlar ve Gençler İçin Sosyal Uyumun ve Çalışma Hayatına Katılımın Desteklenmesi Projesi

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Ankara Büyükşehir Belediyesi 2020 yılında işbirliği protokolü hazırlayarak projelerini başlatmıştır. Projenin Amacı,

Ankara Büyükşehir Belediye'sinin altyapısı ve insan kaynağı kapasitesinin artırılması yoluyla, Ankara'da yaşayan özel ihtiyaç sahibi göçmen kadın ve gençlerin kente uyumunun sağlanması, hizmetlere erişiminin kolaylaştırılması ve istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Proje kapsamında kadınların ve gençlerin rahatlıkla erişebilecekleri bir hizmet birimi kurulmuştur. Bu birim içerisinde, yararlanıcıların hem genel konularda hazırlanmış olan farkındalık eğitimlerine katılabilecekleri (kenti ve kurumları tanıma, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve korunma, genel sağlık bilgileri, hak ve sorumluluklar, kentteki hizmetler, iletişim becerileri vb) hem de çalışma hayatına katılım aşamasında sahip olmaları gereken temel bilgi ve becerileri kazanabilecekleri, çeşitli aktiviteler ve yönlendirme hizmetleri verilmektedir. Bu faaliyetler sonucunda, çalışma hayatına atılmaya karar vermiş, bir girişimcilik fikri olan ya da mesleki eğitim alma aşamasına gelen yararlanıcılar, verilecek danışmanlık hizmetleri ile başta Ankara Büyükşehir Belediyesine ait Uluslararası Mesleki Eğitim Merkezi olmak üzere diğer mesleki eğitim veya meslek edindirme kurum ve kuruluşlarına yönlendirilmektedirler.

Proje kapsamında oluşturulan "Kadınlar ve Gençler için Destek Merkezi"nde, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, hemşire, tercüman, hizmet araçları ve iş ve meslek danışmanı görev yapmaktadır. Çocuklu bireylerin merkezlerde sağlanan hizmetlere erişilebilmeleri için uygun çocuk dostu ortam oluşturulmuştur. Merkezde; güçlenme çalışmaları, göçmen hak ve sorumlulukları, şehir ve kurumları tanıma, etkili iletişim, çocuk yaşta evlilikler, bilgi iletişim araçlarının kullanımı ve sağlık alanında farkındalık eğitimleri düzenlenmektedir. Ayrıca mültecilerin savaş ve sonrası travmalarıyla baş etmelerini sağlamak üzere hizmet verecek psikolog ve sosyal çalışmacılarla psiko-sosyal açıdan da desteklenmekte, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve cevap hizmetleri, vaka yönetimi, yasal süreçlerle ilgili bilgilendirme ve yönlendirme hizmetleri de sağlanmaktadır. Yine proje kapsamında Belediye tarafından sağlanmış olan mobil araç ile merkeze ulaşamayan kadın ve gençlere erişmek için saha çalışmaları yürütülmekte, faydalanıcılara üreme sağlığı ve aile planlaması başta olmak üzere sağlık farkındalığı ve bilgilendirmeleri yapılmaktadır.

Ekonomik güçlenme konusunda yararlanıcılara ev eksenli çalışma, iş bilinci oluşturma, piyasa analizi, ürün geliştirme, pazarlama, kariyer danışmanlığı, mülakat teknikleri, iş arama becerisi, özgeçmiş hazırlama dil eğitimi vb. konularında eğitimler verilmektedir. Eğitim süreçlerini tamamlamış faydalanıcıların ev eksenli üretimlerini güvenli bir ortamda pazarlayabilmeleri amacı ile pazar alanları Ankara'da iki parkta kurulmuştur. Proje kapsamında sosyal uyum çalışmaları (yerel halkın katılımı ile korolar, geziler, yemek ve el işi atölyeleri ve piknikler vb) düzenlenmekte faydalanıcıların ortak zaman değerlendirme faaliyetleri ile sosyal ağlarını oluşturabilmeleri ve el becerilerini geliştirme imkânı sağlanmaktadır.

Sonuç

Çalışmada Türkiye ve İngiltere'nin göçmenler için uygulamakta olduğu sosyal politikalarda farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. İngiltere Türkiye'ye göre çok daha erken dönemlerde ülkesine göçmen kabul etmeye başlamış bir ülke olarak göçmenlerle ilgili başta sosyal uyum ve entegrasyon politikaları olmak üzere bazı konularda daha farklı araçlara sahip olduğu görülmüştür. Türkiye ise göçmen sorunu ile farklı zaman dilimlerinde farklı biçimlerde karşılaşmış olup Suriye iç savaşı ile başlayan süreç

sonrasında tarihinde olmadığı kadar yoğun bir göç dalgasına maruz kalmıştır. Günümüzde Türkiye göç ve göçmen sayısı düşünüldüğünde dünyada en üst sıralara yerleşmiş bir ülke konumundadır. Sayısal anlamda Türkiye'ye aşırı ve hızlı bir biçimde gerçekleşen bu göç dalgasına ülke hazırlıksız yakalanmış, başta yasal mevzuatlar dahi zamanında hazırlanamamıştır. Göçmenlerin hızlı bir biçimde ülkenin özellikle büyükşehirlerinde hızlı bir yoğunlaşma göstermeleri, demografik yapıda ciddi değişimlere maruz kalınmasına neden olmuştur. Göçmenlerle ilgili politika ve mevzuat geliştirilmesi göç akınından çok sonra gerçekleşmiştir. Bu bağlamda günümüz İngiltere'sinin göçmenlerle deneyimlediği durum ile Türkiye'nin deneyimlediği durum arasında ciddi farklılıklar oluşmuştur. Bu da göçmenlere karşı geliştirilen sosyal politika araçlarının farklılaşmasında önemli bir etken olmuştur.

İngiltere'de Hackney ve Brent Belediyeleri ile Uluslararası Göç Örgütü ve İngiltere Kızıl Haçının göçmenler için geliştirdiği politikalar incelenmiştir. Yerel yönetim uygulamalarında birbirlerine benzeyen hizmetler sunulmakta iken özellikle ulus-aşırı yardım organizasyonlarında daha farklı uygulamaların sunulduğu tespit edilmiştir. Yerel yönetimler daha çok barınma, yeme-içme, gıda takviyesi, eğitim ve istihdam gibi konularda yoğunlaşmıştır. Yerel yönetimlerin örtük hedefleri içerisinde bütünleşme ve kültürel değişim gibi unsurların içerdiği gözlemlenmiştir. Göçmenlerin İngiliz toplumu ile bir arada yaşama, barınma ve çalışma gibi gündelik yaşamını sürdürebilmesi için farklı politikalar geliştirmeye çalıştığı, bu çalışmalarda da göçmenlerin sosyolojilerini de dikkate aldığı tespit edilmiştir. Uluslararası Göç Örgütü ve İngiliz Kızıl Haçı da yerel yönetimlerin sosyal uyum için uyguladıkları politikaları destekler nitelikte görevler yapmaktadır. Uluslararası yardım örgütlerinin göçmenler için yaptıkları sosyal yardımları ve sosyal desteği bir noktaya kadar getirdiği ancak bu desteği ise bir noktada kestiği tespit edilmiştir. Burada merkezi hükümet ve yerel yönetimler arasında bir rol dağılımı yapılmıştır. Dolayısıyla uluslararası yardım organizasyonlarının göçmenleri bıraktıkları noktada yerel yönetimler devreye girmiştir. Yerel yönetimlerin göçmenlerle ilgili sosyal politikalarında belirleyici unsur merkezi hükümetlerin yasal çerçeveleri ile belirlenmektedir. Aynı şekilde mali destekleri be bütçeleri de büyük oranda merkezi hükümetin bütçesinden karşılanmaktadır. İngiltere'de yerel yönetimler uluslararası sosyal yardım kuruluşlarından mali destekler de alarak bu hizmetlerini yerine getirmektedirler.

Türkiye'de göçmen nüfusunun yoğunlaştığı illerde yerel yönetimler aracılığıyla sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler yapıldığı gibi merkezi hükümetin doğrudan yönlendirmesi ve yönetmesi ile de yardımlar yapılmakta ve hizmetler sürdürülmektedir. Yerel yönetimler göçmen konusunda yasal mevzuatla çerçevesi oluşturulmuş bir görev ve yetki ile donatılmıştır. Aslında merkezi hükümet bu konuda insiyatifi doğrudan elinden çıkarmamak amacıyla da yeniden bir organizasyona gitmiş ve illerde sadece göç ve göçmenlerle ilgilenen taşra teşkilatları oluşturmuştur. Merkezi hükümet her ne kadar göç ve göçmenleri yönetmek, yasal statülerini tanımlamak ve onları gerekli idari izinleri vermek amacıyla daha öncelikli işler yapıyor olsa da sosyal uyum konusunda da rol oynamaktadır. Yerel yönetimler ise göçmenlerin sosyal uyumunda daha fazla rol oynamaktadır. Göçmenlerin kültürel değişimi, göç ettikleri topluma kültürel adaptasyonları, göçmen çocukların eğitim süreçleri, göçmen kadınların toplumsallaşması gibi önemli konular yerel yönetimlerin katkısı çerçevesinde

şekillenmektedir. Bu bağlamda Başkent Ankara'da göçmen hizmetlerinde Türkiye için örnek olacak çalışmalar yapmaktadır. UNHCR ile ortak çalışma kapsamında Uluslararası Merkezi Eğitim merkezinde başta olmak üzere farklı merkezlerde göçmenlere özel hizmetler sunmaktadır. Kadın güçlenme merkezleri ile sivil toplum kuruluşları da sistemin içerisinde dâhil edilmektedir. Ortak atölye çalışmaları yapılmakta, sivil toplum modelli hizmet modeli geliştirilmektedir.

İngiltere ve Türkiye'nin göçmenlerle ilgili yürüttüğü sosyal politika araçlarının insan hakları evrensel bildirgesinde yer alan hususlarda göz önünde tutularak yürüttüğü görülmüştür. Her iki ülkenin göçmen profillerinin ciddi farklılıklar gösterdiği ayrıca tespit edilmiş olup göçmenlerin ihtiyaçlarının da bu bağlamda farklı olduğu gözlemlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Bauman, G. 2006. *Çokkültürlülük bilmecesi*. (I. Demirakın, Çev.) Ankara: Dost Kitabevi.
- Brent. 2022. Brent.Gov: <https://www.brent.gov.uk/nuisance-crime-and-community-safety/noise-and-nuisance#reportanoisenuisance> adresinden alındı
- Carter, P. 1992. *Living in a New Country History, Travelling and Language*. Londra.
- Castles, S., & Wise, R. 2008. *Migration and Development: Perspectives from the South*. İOM.
- Chambers, I. 2005. *Göç, Kültür, Kimlik*. (M. Beşikçi, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Clemens, M. A. 2011. Economics and Emigration: Trillion Dollar Bills on the Sidewalk? *Journal of Economic Perspectives*, 25(3), 83-106.
- Curtice, J., & Davies, C. 2022. *Immigration*. The National Centre for Social Research.
- Çiçek, B. 2009. *Göç terimleri sözlüğü*. Uluslararası Göç Örgütü.
- Deleuze, G., & Guattari, F. 1990. *Kapitalizm ve şizofreni göçebilimi incelemesi*. (A. Akay, Çev.) İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Erdoğan, M., Şener, B., & Ağca, M. 2021. *Marmaranın Kent Mültecileri: Belediyelerin Süreç Yönetimi*. Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Gidley, B., & Jayawera, H. 2010. *An Evidence Base on Migration and İntegration in London*. Centre on Migration Policy Society.
- GİGM. 2019. *Göç İdaresi Genel Müdürlüğü*.
- GİGM. 2022, 7 25. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden alındı
- GOV.UK. 2022. Policy Paper UK points-based immigration system: further details statement. 2022 tarihinde <https://www.gov.uk/government/publications/uk-points-based-immigration-system-further-details-statement/uk-points-based-immigration-system-further-details-statement#principles-of-the-points-based-system> adresinden alındı

- Gusciute, E., Mühlau, P., & Layte, R. 2020. All Welcome Here? Attitudes towards Muslim Migrants in Europe. *International Migration*, 59(5), 146-165.
- Hackney. 2022. *Hackney*. <https://hackney.gov.uk/hackney-diversity/#Turkish> adresinden alındı
- Hackney. 2022. *London Borough of Hackney Refreshed Children's Action Plan 2022*. <https://hackney.gov.uk/children-and-families#plan> adresinden alındı
- Hackney CVS. 2022. Hackney CVS: <https://hcv.org.uk/migrant-support/> adresinden alındı
- HOCL. 2022, 7 20. *House of Common Library*. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn06077/#:~:text=In%202021%20there%20were%20approximately,live%20in%20the%20capital%20city>. adresinden alındı
- IOM. 2009. *Göç terimleri sözlüğü*.
- IOM. 2022. IOM: <https://www.iom.int/> adresinden alındı
- IOM. 2022. *IOM Movements*. IOM.
- İşcan, İ. H. 2021. İngiltere'nin Avrupa Birliğinden Ayrılış Sürecinde Göç Faktörünün Etkisi. *BŞEÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 484-503.
- Kahraman, S., & Tanıyıcı, Ş. 2018. Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar örneğinde çok düzeyli göç yönetişimi. *TESAM Akademi*, 5 (1), 235-280.
- Karpat, K. 2013. *Osmanlı'dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler*. İstanbul: Timaş.
- Kaya, A. 2016. Uluslararası göç teorileri bağlamında yeni göç türlerini anlamaya çalışmak: Türkiye'de "yabancı" ve "öteki" olmak. . M. Tuna içinde, *Türkiye ve yeni uluslararası göçler* (s. 13-37). Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Küçük, B. 2022, 7 25. *Euronews*. <https://tr.euronews.com/2021/08/21/hangi-ulkede-kac-afgan-multeci-var-turkiye-de-yakalanan-duzensiz-gocmenlerin-say-s-ne> adresinden alındı
- Mahdawi, A. 2022. *The UK has a new open-door immigration policy-as long as you went to Harvard*. <https://www.theguardian.com/uk-news/2022/jun/08/uk-government-immigration-harvard-visa> adresinden alındı
- Migrants and Refugees*. 2019. JSNA. 27 7, 2022 tarihinde <https://data.brent.gov.uk/dataset/20myj/migrants-and-refugees-jsna-2019-20> adresinden alındı
- Modood, T. 2014. *Çokkültürlülük- Bir Yurttaşlık Tasarımı*. (İ. Yılmaz, Çev.) Ankara: Phoenix Yayınları.
- ORSAM. 2012. *Küresel göç ve avrupa birliği ile türkiye'nin göç politikalarının gelişimi*.
- Parekh, B. 2002. *Çokkültürlülüğü yeniden düşünmek*. Phoenix Yayınları.
- Thompson, E. P. 2006. *Avam ve görenek İngiltere'de geleneksel popüler kültür üzerine araştırmalar*. Birikim Yayınları.

Vitorino, A. 2021. The importance of evidence-based research on migration: Historical reflections and current salience. *International Migration*, 59(5), 269-272.